

Nr 135.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätt i statens pensionsanstalt för vissa befattningshavare jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 215 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 27 mars 1953, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats utfärda bestämmelser om ändring i SPA-reglementet ävensom i övrigt erforderliga bestämmelser.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels en i anledning av förevarande proposition inom andra kammaren av herr *Skoglund* i Umeå *m. fl.* väckt motion (II:564), vari hemställts, att riksdagen må besluta, att personalen vid Södra Sveriges fiskeriförening i Aneboda skall anslutas till pensioneringen genom statens pensionsanstalt,

dels ock två likalydande motioner, väckta inom den ordinarie motions-tiden vid riksdagens början, den ena inom första kammaren av herr *Gustaf Elofsson m. fl.* (I:332) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Bästekille *m. fl.* (II:349), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville utse representanter i styrelsen för Föreningen för växtförädling av fruktträd samt i övrigt vidtaga åtgärder, som medgiva anslutning till statens pensionsanstalt för vissa av föreningens befattningshavare.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II:564 och II:349.

I propositionen föreslås, att *anslutning till pensioneringen genom statens pensionsanstalt* skall medges för personalen vid de statsunderstödda stadsteatrarna i Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Norrköping-Linköping och Uppsala samt vid Göteborgs lyriska teater ävensom för personal med musikalisk verksamhet vid de statsunderstödda symfoniorkestrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Norrköping och Gävle. Vidare förordas dylik anslutning för viss personal vid kungl. hovstaten och för vissa befattningshavare vid Göteborgs handelshögskola, Oceanografiska institutet i Göteborg, Svenskt biografiskt lexikon, Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet, Hushållningssällskapens förbund, Svenska jägareförbundet, Eugeniahemmet och Sveriges civilförsvarsförbund.

¹ *Bihang till riksdagens protokoll 1953, 6 saml. Nr 135.*

Propositionsförslaget bygger på ett den 15 december 1952 av 1951 års pensionsutredning framlagt förslag om utvidgning av området för pensioneringen genom statens pensionsanstalt av befattningshavare inom statsunderstödd verksamhet. Över utredningens förslag har utlåtanden avgivits av statskontoret, musikaliska akademien, medicinalstyrelsen, statens pensionsanstalt, styrelsen för svenska stadsförbundet, stadsfullmäktige i Stockholm, Norrköping, Malmö, Hälsingborg, Göteborg och Gävle, teaterrådet, styrelsen för Göteborgs handelshögskola, styrelsen för sällskapet Eugeniahemmet, styrelserna för stadsteatrarna i Uppsala, Norrköping-Linköping, Malmö och Hälsingborg samt för Göteborgs lyriska teater, styrelserna för Konsertföreningen i Stockholm, stiftelsen Malmö konserthus, Nordvästra Skånes orkesterförening och Göteborgs orkesterförening ävensom Tjänstemännens centralorganisation. Teaterrådet har överlämnat yttranden av Teatrarnas riksförbund och Svenska teaterförbundet.

Departementschefen har i detta sammanhang också anmält framställningar av Svenska jägareförbundet och Sveriges civilförsvarsförbund om anslutning av viss personal till SPA-pensioneringen. Över dessa båda framställningar har statens pensionsanstalt avgivit utlåtanden.

Vidare anmäles en av stadsfullmäktige i Göteborg i skrivelse den 23 december 1952 gjord hemställd, att Kungl. Maj:t måtte godkänna visst avtal rörande pensionering av förutvarande befattningshavare vid *Styrsö kustsanatorium*. Yttranden över framställningen har avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, statens pensionsanstalt och 1951 års pensionsutredning.

1951 års pensionsutrednings förslag och däröver avgivna utlåtanden redovisas i propositionen å s. 3—29. Till denna redogörelse tillåter sig utskottet hänvisa.

Frågan om SPA-anslutning för befattningshavare hos Svenska jägareförbundet och Sveriges civilförsvarsförbund behandlas i propositionen å s. 29—31. Utskottet får hänvisa till redogörelsen härutinnan.

Beträffande frågan om pensionsförhållandena för viss vid *Styrsö kustsanatorium* tidigare anställd personal hänvisas till redogörelsen å s. 31 och 32 i propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

»Frågan om avgränsningen av pensioneringsverksamheten genom statens pensionsanstalt beträffande icke-statliga befattningshavare har sedan länge stått på dagordningen. Svårigheterna med avgränsningen sammanhänger med att SPA-pensioneringen i sin hittillsvarande utformning medfört betydande statsbidrag till de i pensioneringen inordnade institutionerna och att denna statsbidragsgivning av pensionstekniska skäl fått en sådan uppbyggnad att t. ex. möjligheterna till anpassning av statsbidraget efter skif-

tande behov och angelägenhetsgrad är relativt begränsade. Den omständigheten att pensionering i statlig regi nödvändigt inneburit statsunderstöd — och därtill ett sådant av nyss angivna beskaffenhet — har i flera fall förhindrat en rationell lösning av pensionsfrågan för personal i tjänst hos kommun eller inom verksamhet, som står det allmänna nära. Så är fallet t. ex. inom den icke-statliga anstaltssjukvården. Behovet av att skilja administrationen av pensioneringen från finansieringen av densamma har därför efter hand kommit att bli framträdande.

Den omfattande genomgång av frågan om avgränsningen av denna pensioneringsverksamhet, som gjordes inom 1944 års pensionsutredning, ledde icke till några större förändringar beträffande verksamhetsområdet utan snarast till ett fastslående av de tidigare gällande gränserna. I reservationer till utredningsförslaget underströks emellertid de möjligheter till en ändamålsenligare avgränsning av SPA-området, som skulle vinnas om en ur statsbidragssynpunkt neutral pensionering anordnades i statens pensionsanstalt.

Frågorna om inrättande av en sådan »icke-statsunderstödd» pensioneringslinje i pensionsanstalten och om en mera definitiv avgränsning av anstaltens pensioneringsverksamhet tillhör de spörsmål, som 1951 års pensionsutredning fått i uppdrag att undersöka. Pensionsutredningen, som enligt direktiven skall såvitt möjligt redovisa resultaten av sitt arbete etappvis, har i den nu föreliggande skrivelserna med förslag angående viss utvidgning av området för SPA-pensioneringen meddelat, att utredningen ännu icke är beredd att taga ställning till frågorna rörande en icke-statsunderstödd pensioneringslinje i statens pensionsanstalt. Utredningen har dock efter en inventering av föreliggande frågor om nyanslutning till SPA-pensioneringen funnit det möjligt att redan på nuvarande stadium av utredningsarbetet taga ställning till vissa av anslutningsfrågorna. Då några ändringar i pensioneringssystemet nu ej ifrågasättes, har utredningen haft att utgå från att SPA-anslutningen medför statsbidragsgivning. På grund härav har förslaget begränsats till att avse sådana institutioner, som redan på direkt väg tillerkänts statsbidrag av i stort sett samma karaktär, som det indirekta statsbidrag, som uppkommer på grund av SPA-reglementet. Utredningen har avsett, att man härigenom skulle undvika att genom SPA-anslutningen införa något i princip nytt i statsbidragshänseende för ifrågasvarande institutioner. Den nu ifrågasatta SPA-anslutningen förutsättes närmast innebära en sådan komplettering av 1950 års SPA-reglering, som kan vara motiverad med hänsyn till utvecklingen från år 1950 och möjlig på grundval av den överblick över förhållandena, som nu erbjödes.

Pensionsutredningens förslag omfattar dels vissa inrättningar, som i ekonomiskt hänseende är starkt beroende av staten och vilkas uppgifter helt eller i övervägande grad är av rikskaraktär — Oceanografiska institutet i

Göteborg, Svenskt biografiskt lexikon, Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet, Göteborgs handelshögskola, Hushållningssällskapens förbund och Eugeniahemmet — och dels vissa institutioner med i förhållande till de nyssnämnda i allmänhet något mindre statligt bidrag och med uppgifter, som är av mera lokalt intresse, nämligen vissa med lotteri-medel understödda teatrar — Göteborgs lyriska teater samt stadsteatrarna i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Norrköping-Linköping — och vissa på samma sätt understödda symfoniorkestrar, nämligen orkestrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Norrköping och Gävle. Beträffande de institutioner, som hänförts till den första gruppen, är att märka, dels att förslaget ej är ovillkorligt i fråga om Göteborgs handelshögskola utan gjorts beroende av att ett planerat finansieringsavtal mellan staten, Göteborgs stad och högskolan kommer till stånd, dels att förslaget omfattar Hushållningssällskapens förbund, som icke åtnjuter direkt statsbidrag men finansieras av de i betydande utsträckning statsunderstödda hushållningssällskapen, och dels att förslaget beträffande Eugeniahemmet går ut på utsträckande under viss förutsättning av SPA-anslutningsmöjligheten till att gälla nya personalkategorier.

Förslaget om SPA-anslutning beträffande Oceanografiska institutet i Göteborg, Svenskt biografiskt lexikon, Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet, Hushållningssällskapens förbund och Göteborgs handelshögskola har genomgående tillstyrkts. Beträffande Göteborgs handelshögskola har dock härvid förutsatts, att nyssnämnda finansieringsavtal kommer till stånd i enlighet med vad som preliminärt övrenskommits. Statskontoret och statens pensionsanstalt har ansett, att som ytterligare villkor för SPA-anslutning bör gälla, att befattningshavarna vid handelshögskolan blir underkastade statens allmänna avlöningsreglemente. För egen del biträder jag utredningens förslag beträffande angivna institutioner. I fråga om Göteborgs handelshögskola vill jag härvid erinra, att proposition angående godkännande av avtal rörande handelshögskolans i Göteborg framtida ställning m. m. nu avlåtits till riksdagen (1953:90). Såsom av propositionen framgår, har ställning icke tagits till frågan om ett formellt inordnande under statens allmänna avlöningsreglemente av högskolans personal, för vilken lönevillkoren redan för närvarande är i huvudsak reglerade i överensstämmelse med bestämmelserna i nämnda reglemente. Då jag i fråga om handelshögskolan biträder pensionsutredningens förslag, innebär detta, att jag förordar SPA-anslutning för högskolans befattningshavare, ehuru statens allmänna avlöningsreglemente formellt icke är tillämpligt på dem.

Utredningsförslaget angående vidgad SPA-anslutningsmöjlighet för befattningshavare vid Eugeniahemmet går i ekonomiskt hänseende bl. a. ut på att en sådan reglering av statsbidragsvillkoren skall ske, att hemmet kommer att få betala dubbla SPA-avgifter — alltså i princip hela pensionskostnaderna — för befattningshavare tillhörande de nyanslutna grup-

perna (ekonomi- och administrationspersonal) vid sådan avdelning inom hemmet, vars driftunderskott icke täckes av statsmedel. Förslaget härom har i princip tillstyrkts av medicinalstyrelsen, som dock ifrågasatt ett uppskov med genomförandet av den av utredningen förordade minskningen av det direkta statsbidraget till Eugeniahemmet till dess frågan om hemmets framtida användning och finansiering — som nu är under utredning — klarlagts. Då starka skäl synes tala för en utvidgad SPA-pensionering vid Eugeniahemmet på sätt pensionsutredningen föreslagit, och då principiella erinringar icke framkommit häremot under remissbehandlingen, vill jag ej motsätta mig den ifrågasatta vidgade SPA-anslutningen för hemmet. Vad beträffar den därmed sammanhängande frågan om regleringen av statsbidraget till hemmet anser jag, att pensionsregleringen i och för sig ej utgör anledning att i statsbidragshänseende behandla hemmet på annat sätt än för närvarande. Pensionsutredningens förslag innebär, att hemmet för den nyanslutna personalen vid avdelning, som icke är understödd genom statligt fyllnadsbidrag, i princip får bära pensioneringskostnaderna i samma utsträckning som andra administrationsutgifter för sådan avdelning. Jag ansluter mig därför till utredningens förslag även i denna del. En eventuell framtida omläggning av statsbidragsgivningen beträffande hemmet kan givetvis komma att medföra ändring i den nu förordade regleringen.

Pensionsutredningens förslag om SPA-anslutning av vissa med lotterimedel understödda teatrar och symfoniorkestrar är av betydande räckvidd både ekonomiskt och administrativt. Antalet av förslaget omfattade befattningshavare vid ifrågavarande teatrar och orkestrar kan uppskattas till omkring 730, medan utredningens hela förslag avser ca 870 befattningshavare. Detta innebär, att omkring 85 procent av samtliga av förslaget till pensionsreglering omfattade personer är anställda vid teatrarna eller orkestrarna.

Pensionsutredningen har själv ansett, att förutsättningarna för SPA-anslutning beträffande teatrarna och orkestrarna icke är fullt klart för handen. Utredningen har dock funnit övervägande skäl tala för en sådan reglering, varvid utredningen bl. a. fäst vikt vid att de statliga bidragen under lång tid utgjort det väsentliga stödet till verksamheten och vid att ett enhetligt pensioneringssystem är ägnat att underlätta cirkulationen mellan de olika teatrarna respektive orkestrarna.

Utredningens förslag bygger i ekonomiskt hänseende på en medverkan från vederbörande kommuners sida på så sätt, att dessa skulle stå som garantier för att fortlöpande SPA-avgifter inbetalas; det föreslagna villkoret härom torde få ses mot bakgrunden av att såsom huvudmän för teater- och orkesterverksamheten står aktiebolag, ideella föreningar och stiftelser, vilkas fortbestånd på längre sikt kan vara något oviss. Pensionsutredningen har också tänkt sig, att villkoren för erhållande av lotterimedelsbidrag vid

ett införande av den föreslagna SPA-anslutningsmöjligheten skulle omregleras så att dylikt bidrag i fortsättningen över huvud icke skulle utgå till verksamheten om icke den nyssnämnda garantien lämnades. En förutsättning för SPA-anslutning beträffande teatrarna och orkestrarna skulle också vara, att — med hänsyn till storleken av det indirekta statsbidrag, som SPA-pensioneringen medför — varken fortlöpande avgifter eller engångsavgifter till SPA skulle få föranleda ökade statsbidrag. Utredningen har vidare betonat, att frågan om statsbidragsrelationen endast skulle bli provisoriskt löst genom den förordade SPA-anslutningen och att en eventuell framtida övergång till ett pensioneringssystem, som i motsats till det nuvarande icke automatiskt innebär statsbidrag, skulle kunna medföra att därvid utgående direkt statsbidrag avvägdes enligt nya normer. Utredningens förslag beträffande teatrarna och orkestrarna är — liksom i övriga avseenden — enhälligt.

Statens pensionsanstalt har förklarat sig icke ha något att erinra mot att pensionering i någon form genom statens medverkan ordnas vid teatrarna och orkestrarna. Däremot har pensionsanstalten bestämt avstyrkt, att pensionsreglering sker genom tillämpning av SPA-reglementet, innan löne- och anställningsvillkoren för de berörda befattningshavarna reglerats på ett ur pensioneringssynpunkt godtagbart sätt. Anstalten har härvid åberopat bl. a. erfarenheterna i fråga om de kungl. teatrarna. Även statskontoret har avstyrkt SPA-reglering i nuvarande läge för teatrarna och orkestrarna. Ämbetsverket har anfört såväl allmänt ekonomiska och principiella som administrativa skäl mot en sådan reglering. Vad beträffar kostnaderna för pensionsregleringen har statskontoret hänvisat till en inom statens pensionsanstalt gjord överslagsberäkning, enligt vilken ett genomförande av hela utredningsförslaget — vilket såsom förut nämnts till övervägande delen gäller teatrarna och orkestrarna — skulle medföra årliga kostnader på 1 à 1,5 miljoner kronor samt engångskostnader betydligt överstigande 10 miljoner kronor. Av dessa belopp skulle i stort sett hälften falla på staten. Av principiella skäl har statskontoret vänt sig emot att en SPA-anslutning skulle ske, innan slutlig ställning tagits till frågan om den framtida utformningen av pensioneringsverksamheten och om inrättande av en pensioneringslinje, som icke automatiskt medför statsbidrag, eftersom bl. a. de kungl. teatrarna förutsatts kunna komma att bli överförda till en sådan pensioneringslinje. Statskontoret har också ansett det vara principiellt betänkligt att genomföra SPA-anslutning för institutioner, vilkas statsbidrag utgöres av anslag ur lotterimedelsfonden.

Å andra sidan har förslaget om SPA-anslutning beträffande teatrar och orkestrar tillstyrkts — i varje fall i princip — av samtliga de övriga hörda myndigheterna och sammanslutningarna, bl. a. Svenska stadsförbundets styrelse — som allmänt funnit förslagen välgrundade — teaterrådet och

musikaliska akademien, varvid i flera fall vikten av ett snabbt genomförande av förslaget särskilt understrukits. Stadsfullmäktige i Norrköping och Gävle har dock förklarat sig icke ha finansiella resurser för de vidgade åtaganden från städerna, som förslaget skulle innebära.

Vad beträffar kostnadsfördelningsfrågan har vidare stadsfullmäktige i Göteborg förutsatt särskilda förhandlingar mellan staten och staden för åvägabringande av att nuvarande förhållande mellan de statliga och de kommunala bidragen skulle bibehållas. Statens pensionsanstalt har förordat, att överenskommelse träffas mellan staten och vederbörande medintressent angående fördelning av pensionsutgifterna, varmed anstalten synes avse kostnaderna för utgående pensioner. Förslaget har i angivna del tillstyrkts eller lämnats utan erinran av bl. a. Svenska stadsförbundets styrelse samt stadsfullmäktige i Stockholm, Malmö och Hälsingborg. Teaterrådet har understrukit det lokala intresset av teaterverksamheten och under anslutning till pensionsutredningens förslag uttalat, att medverkan från kommunerna till den föreslagna pensioneringens utförande är rimlig. Ett liknande uttalande har musikaliska akademien gjort beträffande orkesterverksamheten.

För egen del vill jag beträffande teater- och orkesterpersonalens pensionsfråga framhålla följande. Vad först angår kostnaderna torde böra beaktas, att de angivna siffrorna — som gäller utredningens hela förslag — icke anger den vid ett genomförande av pensionsregleringen uppkommande belastningen på pensionsanslaget m. m., utan är baserade på försäkringstekniska beräkningar enligt premiereservsystemet. Under en övergångsperiod skulle den på grund av pensionsregleringen uppkommande anslagsbelastningen bli relativt ringa, om ens någon; först efter flera år skulle några mera betydande kostnader inträda för staten. Vidare bör i detta sammanhang observeras, att statens beräknade kostnader för framtiden skulle uppgå till endast omkring hälften av de angivna totalkostnaderna, om här bortses från inverkan av höjning av det rörliga tillägget. Kostnaderna kommer också att gå ned till följd av den omläggning beträffande samordningen av tjänstepension och folkpension, varom överenskommelse nyligen träffats med personalorganisationerna. Slutligen bör beaktas, att engångskostnaderna med hänsyn till de övergångsanordningar, som jag i det följande förordar, högst väsentligt blir beroende av vederbörande huvudmäns förmåga att inbetala engångsavgifter för tiden mellan den 1 januari 1950 och anslutningstillfället. På grund av angivna förhållanden anser jag, att kostnaderna i och för sig icke utgör skäl att ytterligare uppskjuta pensionsfrågans lösning.

I anledning av de utav statskontoret gjorda principiella invändningarna mot ett inordnande av teatrar och orkestrar i SPA-pensioneringen i dess nuvarande utformning vill jag erinra, att ett sådant inordnande enligt förslaget skulle gälla provisoriskt och att ett överförande till en framtida i och

för sig icke-statsunderstödd pensioneringslinje förutsatts skola kunna ske utan hinder av den provisoriska regleringen. Den omständigheten att statsbidrag till verksamheten utgår av lotterimedel anser jag icke böra i och för sig utgöra hinder för pensionsregleringen.

Förslaget om pensionsreglering vid teatrarna och orkestrarna torde få bedömas också med hänsyn till att förslaget väsentligen innebär, att ökat statligt stöd skall lämnas till sådan ute i landet bedriven kulturell verksamhet, vars motsvarighet i Stockholm sedan länge åtnjutit sådan förmån. Enligt vad som framgår av bl. a. yttrandena från teaterrådet och musikaliska akademien utgör frånvaron av ordnade pensionsförhållanden ett svårt hinder för upprätthållandet av verksamhetens konstnärliga standard; på grund härav är en snar lösning nödvändig. Invändningarna mot förslaget angående teatrarna och orkestrarna gäller till övervägande del icke frågan om det statliga engagemanget över huvud utan snarast de organisatoriska och administrativa förutsättningarna.

Med hänsyn till det anförda och till den omständigheten att frågan redan har uppskjutits under mycket lång tid vill jag icke motsätta mig, att SPA-anslutningsmöjlighet nu öppnas för de avsedda institutionerna. På grund av vissa av de berörda städernas ställningstaganden torde det emellertid icke kunna förutsättas, att pensionsregleringen nu kommer att omfatta samtliga de av pensionsutredningen föreslagna teatrarna och orkestrarna. Bestämmelserna i ämnet synes dock böra utformas så, att var och en av de angivna teatrarna och orkestrarna kan efter beslut av Kungl. Maj:t anslutas under de närmare förutsättningar, som kan komma att bli beslutade i anledning av förevarande förslag. Med beaktande av vad som i samband med remissbehandlingen framkommit rörande angelägenheten av att Uppsala stadsteater icke lämnas utanför pensionsregleringen vill jag även förorda, att möjlighet till SPA-anslutning öppnas för denna teater på enahanda villkor som i fråga om de övriga teatrarna.

Vad beträffar fördelningen av kostnaderna för pensioneringen anser jag mig kunna som ett provisorium godtaga utredningens förslag, som innebär, att kommunernas åtagande begränsas till att gälla garanti för inbetalning av fortlöpande avgifter. Till frågan om den av utredningen föreslagna omregleringen av statsbidragsvillkoren så att garantiåtagande beträffande de fortlöpande avgifterna skulle utgöra förutsättning för erhållande av statsbidrag över huvud till verksamheten är jag för närvarande icke beredd att taga ställning.

I överensstämmelse med hittills tillämpade principer för SPA-anslutning av olika personalgrupper bör pensionsregleringen i enlighet med utredningens förslag vid orkestrarna begränsas till att omfatta befattningshavare med musikalisk verksamhet. Pensionering av den administrativa personalen vid orkestrarna får alltså i varje fall tills vidare ske utan statens medver-

kan. SPA-anlutningen kommer redan på grund av tekniska skäl också att begränsas till att omfatta befattningshavare, som kvarstår i tjänst vid regleringstillfället.

De föreslagna pensionsåldrarna och tjänståldrarna synes mig kunna godtagas i avbidan på den omprövning beträffande hela SPA-området, som pågår inom 1948 års pensionsålderskommitté. Denna kommitté torde komma att i samband med sitt arbete undersöka den av 1951 års pensionsutredning väckta frågan om eventuell ändring av tjänståldern för teaterpersonal med hänsyn till de ändrade förutsättningar, som ett genomförande av förevarande SPA-anlutningsförslag skulle innebära.

De av utredningen föreslagna reglerna om bestämmande av pensionsklass för teater- och orkesterpersonal, som sammanhänger med att beträffande dessa grupper lön icke utgår enligt det statliga lönesystemet och som i princip medför nedsättning av pensionsklassen med två steg i förhållande till det resultat som ernås, då det statliga lönesystemet tillämpas, har i vissa av yttrandena kritiserats såsom alltför ogynnsamt. För min del vill jag i detta sammanhang understryka, att, såsom utredningen framhållit, pensionsklasserna skall bestämmas med utgångspunkt från löner, som i viss utsträckning inkluderar ersättning för befattningshavarnas kostnader i tjänsten och vid vilkas avvägning staten icke haft något närmare inflytande. Med hänsyn härtill är jag icke beredd att nu förorda annan reglering av pensionsklassfrågan än den, som utredningen angivit.

Frågan om mera definitiva regler för pensionsklassbestämningen beträffande ifrågavarande grupper torde komma att prövas under pensionsutredningens fortsatta arbete.

Beträffande de i det föregående icke särskilt nämnda detaljfrågorna bör för de av pensionsutredningens förslag berörda befattningarna gälla samma regler som för motsvarande redan SPA-anlutna befattningar.

Vad beträffar övergångsfrågorna torde endast spørsmålet om tillgodoräkning av tjänstetid före pensionsregleringen påkalla ställningstagande av riksdagen. I denna fråga biträder jag för egen del pensionsutredningens förslag, som i princip går ut på att tid före år 1950 må liksom vid förut genomförda regleringar tillgodoräknas till hälften utan att engångsavgift erlägges och helt om full (dubbel) avgift erlägges för halva tiden, allt under förutsättning att reguljär SPA-avgift erlägges för tiden mellan den 1 januari 1950 och anlutningstillfället.

I anlutning till de i det föregående anmälda SPA-ärendena torde jag även få upptaga frågan om reglering av pensionsförhållandena beträffande vissa befattningar, som tillhör den under första huvudtiteln upptagna kungl. hovstaten, nämligen befattningarna såsom hovintendent, hovkamrer, kanslist, korrespondent, hovmästare, kammarvaktmästare, chaufför, städerska,

strykerska m. fl. Antalet sådana befattningar utgör för närvarande omkring 60.

Jag förordar, att pensioneringen beträffande innehavare av dessa befattningar fr. o. m. den 1 juli 1953 regleras genom SPA-anlutning. Härvid bör de enligt SPA-reglementet allmänt gällande bestämmelserna angående avgifter, pensionsunderlag och pensionsåldrar m. m. tillämpas. De enligt SPA-reglementet gällande pensionsåldrarna är visserligen lägre än de avgångsåldrar, som för närvarande vanligen tillämpas för nu ifrågavarande befattningshavare, men detta utgör i och för sig icke något formellt hinder för att befattningshavarna även efter en SPA-reglering kvarstår vid sina uppgifter intill nu gängse avgångsålder.

Såsom huvudman för befattningshavarna bör angivas kungl. hovstaten, vilket innebär, att pensionsrätten för befattningshavarna icke blir beroende av att anställning innehaves hos Eders Majestät personligen.

Befattningarna bör hänföras till grupp B enligt SPA-reglementet, varav följer, att anlutning av befattningarna sker efter särskild registrering, vid vilken pensionsanstalten bl. a. har att pröva, huruvida befattningarna är av stadigvarande art och avsedda för tjänstgöring under så stor del av året och i sådan omfattning, som kan anses normal för motsvarande befattningar.

Den ifrågasatta pensionsregleringen är icke avsedd att omfatta den vid kungl. husgerådskammaren anställda personalen, vilken redovisas under det i riksstaten uppförda anslaget till Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten. Jag förutsätter, att denna personals pensionsförhållanden kommer att regleras i den ordning som tillämpas för den personal, som tillhör kungl. slottsstaten.

För genomförande av SPA-anlutningen erfordras riksdagens medgivande. Vad beträffar övergångsbestämmelserna bör det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela sådana angående bl. a. retroaktiv tjänstårstillgodoräkning i enlighet med vad som skett vid tidigare SPA-regleringar.

I det föregående har redovisats även fråga om SPA-anlutning beträffande befattningshavare hos Svenska jägareförbundet och Sveriges civilförsvarsförbund. Då dessa båda sammanslutningar åtnjuter betydande bidrag av allmänna medel och utövar verksamhet, som är av påtagligt statligt intresse, anser jag mig kunna förorda, att förslag om SPA-anlutning även för deras personal underställes riksdagen i förevarande sammanhang.

De förordade SPA-anlutningarna torde böra medges i princip fr. o. m. den 1 juli 1953. Med hänsyn till omfattningen av regleringen vill jag emellertid understryka, att anspråk icke får ställas på att pensionsanstaltens administrativa arbete med regleringen skall vara genomfört vid angivna tidpunkt.

Vad slutligen angår pensionsförhållandena för viss vid Styrösö kustsana-

torium tidigare anställd personal anser jag mig i förevarande läge — med biträdande av remissinstansernas ståndpunkt — kunna godtaga den lösning av pensionsfrågan, som anges i ifrågavarande tilläggsavtal.»

Utskottet. Såsom av departementschefens uttalande framgår, innebär det föreliggande förslaget icke någon ändring beträffande hittills tillämpade principer för avgränsningen av pensioneringsverksamheten genom statens pensionsanstalt utan närmast en — i avvaktan på resultatet av 1951 års pensionsutredning — av utvecklingen motiverad komplettering av den år 1950 genomförda pensionsregleringen. Utskottet finner för sin del förslaget i vad det avser anslutning av nya personalgrupper till SPA-pensioneringen kunna förenas med de synpunkter, som av statsmakterna pläгат anläggas på frågan om gränsdragningen för statens pensionsanstalts verksamhet och finner sig därför kunna godtaga detsamma i denna del. Förslaget i övrigt i vad det påkallar riksdagens ställningstagande har icke givit anledning till någon erinran från utskottets sida.

Vidkommande de i motionerna II:564 samt I:332 och II:349 framställda yrkandena, som syftar till SPA-anslutning av personalen vid Södra Sveriges fiskeriförening i Aneboda respektive viss personal hos Föreningen för växtförädling av fruktträd får utskottet framhålla, att det förevarande förslaget icke utgör resultatet av en fullständig genomgång av alla för en SPA-anslutning ifrågakommande institutioner utan att undersökningarna härutinnan fortsätter. Utskottet, som svårligen på den föreliggande utredningen kan avgöra huruvida förutsättningen för sådan anslutning nu föreligger för de i motionerna angivna föreningarna, är icke berett att nu tillstyrka några omedelbara positiva åtgärder i anledning av motionerna.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II:564, bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 27 mars 1953 förordats utfärda bestämmelser om ändring i SPA-reglementet ävensom i övrigt erforderliga bestämmelser;

b) att motionerna I:332 och II:349 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Gillström, Pålsson, Näsström, Bergh, Hesselbom, Ragnar Persson, Edvin Thun, Bergman, Eric Holmqvist, Olsén och Huss; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Andersson i Malmö, Ståhl, Rubbestad, Svensson i Ljungskile, Lindholm, Staxäng, fröken Elmén, herrar Widén, Hoppe, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka och Almgren.